

پرستوهایی که کوچانده می شوند!

محمد صال مصلحیان

استاد مهمان دانشگاه کارلستد سوئد

از دکتر مریم میرزاخانی تا پایان سال 2014، سیزده مقاله در MathSciNet نمایه شده است. این پایگاه داده پردازی معتبرترین پایگاه نمایه سازی در ریاضیات است و زیر نظر انجمن ریاضی آمریکا به چکیده نگاری و نقد کتابها و مقالات پژوهشی ریاضی چاپ شده در 3000 مجله حوزه ریاضی در دنیا می پردازد. به این 13 مقاله بیش از 144 بار توسط ریاضیدانان صاحب نام در مجلات معتبر ارجاع داده شده است که تأثیر بالایی را توسط یک ریاضیدان جوان نشان می دهد. بیشترین ارجاع به دو مقاله مهم وی در دو مجله "یافته های ریاضی" و "مجله امریکایی ریاضی" (هر یک با بیشتر از 40 ارجاع) بوده است. میرزاخانی مقالات دیگری نیز در مجلات معتبری از جمله "مجله ریاضی دوک" دارد که توسط انتشارات دانشگاه دوک در آمریکا منتشر می شود و جزو 15 مجله سطح بالای دنیا محسوب می شود. این که به یک ریاضیدان با 13 مقاله جایزه فیلدز (که معادل جایزه نوبل است) اهدا می شود و ریاضیدانانی با صدها مقاله جایی در این ارزیابی ندارند، نشان از توجه جامعه علمی کشورهای پیشرفته به کیفیت در برابر کمیت دارد. آنها به تک دانه های گرانبها توجه دارند نه به انبوه مهره های کم غنا.

مریم میرزاخانی و دیگر نخبگان با مهاجرتشان توانستند زمینه شکوفایی بیشتر خود را فراهم نمایند و معلوم نیست که اگر در ایران می ماندند آیا می توانستند با مشکلات فزاینده ای که برای محققان کشورمان وجود دارد و با بها ندادن هایی که انگیزه ها را تباه می سازد، به همین خوبی بدرخشند. در کنار این آدمها موارد دیگری نیز در کشورمان وجود دارد که از بی توجهی رنج می برند که از میان آنها باید به وضعیت دو مجله "سالنامه آنالیز تابعی" و "مجله آنالیز ریاضی باناخ" اشاره کرد. این دو مجله تنها مجلات ایرانی هستند که در فهرست مجلات پراعتبار انجمن ریاضی آمریکا ظاهر شده اند. ضریب تأثیر این دو مجله در MathSciNet به ترتیب 0/51 و 0/49 می باشد که از میانگین 0/40 بیشتر است در حالی که میانگین ضریب تأثیر سایر مجلات ریاضی ایرانی 0/07 است. اخیرا انتشارات دانشگاه دوک آمریکا با مسرت هزینه های چاپ این دو مجله معتبر را (که قریب چند ده هزار دلار است) به عهده گرفته است و اگر تدبیری در حفظ و حمایت از این دو مجله صورت نپذیرد، انتظار می رود، همچون پدیده فرار مغزها، به خارج از کشور کوچ نمایند. و افسوس به روزی که دیگر این پرستوها به لانه برنگردند.